

Skovdyrkeren

Nr. 109 - maj 2026

Ny analyse viser øget efterspørgsel efter råtræ

Indhold

Et fire måneder langt ophold ved Washington State University gav Niels Ulrich Bertelsen ny viden om tørke, honningsvamp og amerikanske erfaringer med europæiske træarter.

Side 13

Leder	2
Kort nyt	3
Erling, Edith og skoven	4
81-årig køber skov	8
Nyt system i Skovdyrkerne	9
Aflægning optimerer råtræet	10
Juletræsdyrkning i USA	13
Europa efterlyser gavntræ	16
Nye krav til biomasse	19

Forsidebilledet:

Ny analyse forudser større efterspørgsel efter råtræ på mellemlangt og langt sigt. Udviklingen vil understøtte priserne. Læs mere side 16.

Foto: Jens Mathiasen

Vi investerer i mennesker og systemer

Det seneste år har Skovdyrkerne været igennem store forandringer. Organisationen er blevet ændret. Opgaver og ansvar er blevet samlet og tænkt på ny.

Målet er at skabe en stærk og sammenhængende organisation, som bruger kræfterne effektivt til gavn for skovdyrkermedlemmerne. Vi investerer i nye systemer og har fokus på ledelse, kultur og mennesker.

Af Henrik Fredslund-Petursson, administrerende direktør

I løbet af sommeren tager Skovdyrkerne et vigtigt skridt i den retning. Her tager vi et nyt centralt regnskabsprogram i brug på tværs af alle foreninger.

Det hedder Business Central og er en Microsoft-løsning. Det er ikke bare en teknisk ændring. Det er en vigtig del af den organisationsudvikling, som er sat på skinner i Skovdyrkerne.

Når medarbejdere på tværs af foreningerne skal kunne hjælpe hinanden, dele viden og løse opgaver mere ensartet, kræver det fælles værktøjer og fælles platforme. Det er det, det nye regnskabssystem skal bidrage til.

På sigt er gevinsten oplagt.

Mere ensartede arbejdsgange. Bedre muligheder for at hjælpe hinanden på tværs. En administration, der er mindre afhængig af enkeltpersoner og lokale særskilte systemer. Og dermed også et bedre grundlag for den medlemservice, som i sidste ende er det vigtigste.

Men på kort sigt bliver det næppe helt gnidningsfrit. Vi håber derfor på, at I som medlemmer vil have forståelse for, at der kan komme bump på vejen, når en så gennemgribende teknisk ændring rulles ud.

Svartiderne kan blive længere i en periode og der kan risikere at ske fejl. Samtidig skal medarbejderne lære nye rutiner og finde sig til rette med det nye system.

Men bøvlet rokker ikke ved, at retningen er rigtig.

I Skovdyrkerne insisterer vi på at lykkes med den nye organisationsændring. Derfor investerer vi i fælles IT-systemer – ligesom vi også investerer i mennesker.

Vi mener, at det er den rigtige løsning – så vi også i fremtiden sikrer medlemmerne den bedste og mest effektive betjening.

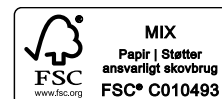
Vi investerer i nye systemer og har fokus på ledelse, kultur og mennesker

Udgiver: De Danske Skovdyrkerforeninger
Parallelvej 9A, 8680 Ry

www.skovdyrkerne.dk

Ansvarshavende redaktør: Henrik Fredslund-Petursson
Redaktør: Jens Mathiasen / jma@skovdyrkerne.dk

Layout: Landbrugsmedierne
Tryk: PE Offset A/S – ISSN 2445-785X

Emil Holm Jessen var dagens skarpeste skytte og vandt pokalen.

Emil tog pokalen i riffelskydning

Det blev Emil Holm Jessen, skovfoged i i Skovdyrkerne Nord-Øst, der kunne tage imod vandrepokalen, da Skovdyrkeresterskaberne i riffelskydning blev afviklet fredag den 17. april i Ulfborg.

Han dystede imod 25 kolleger, som alle var mødt op til en dag med syv forskellige skydninger, godt humør og frisk konkurrence i det gode vejr.

Deltagerne blev prøvet af på både tid, skydestillinger og skud mod løbende vildt. Der blev skudt på flere baner og afstande, blandt andet 100, 200 og 300 meter samt feltbaner med varierende afstand. Alle var igennem samtlige discipliner.

Til sidst var det den samlede score, der afgjorde mesterskabet – og her var Emil Holm Jessen dagens skarpeste.

Skolebørn og medarbejdere var med til at plante. Foto: Samuel Schriver.

Skovplantning samlede skolebørn og medarbejdere

Børn fra International School of Billund og medarbejdere fra Kirkbi og Lego Foundation var 22. april med til at plante Båstlund Skov ved Billund.

Børnene satte om formiddagen 1.000 planter i jorden og fik også mulighed for at prøve plantemaskinen. Om eftermiddagen deltog medarbejdere fra Kirkbi og Lego Foundation i arrangementet.

I alt bliver der plantet 140.000 planter i

den nye skov. Skovdyrkerne står for hele plantningen og har bistået med at få projektet på plads.

Skoven indgår i Kirkbi Climates arbejde med at omdanne landbrugsjord til ny skov. Målet er at etablere en skov med flere funktioner, herunder hurtigtvoksende træer, biodiversitetsarealer og produktionskov, som på sigt kan levere træ til byggeri. Der anlægges også stier i området.

Mød Skovdyrkerne på Naturmødet

Skovdyrkerne er igen med på Naturmødet i Hirtshals, der afvikles 28.-30. maj. Ligesom tidligere år står vi på fællesstand med partnerne i partnerskabet for dansk skovbrug. Det er Dansk Skovforening, Dalgas, Skovdyrkerne og Træ- og Møbelindustrien, der står sammen med et fælles budskab om, at skovbrug og træ bidrager til at løse flere af tidens store udfordringer inden for klima, biodiversitet og trivsel.

Fredag den 29. maj kl. 15-17 inviterer vi til en uformel reception i det fælles telt. Kig forbi til lidt at spise og drikke og få en snak med andre, der deler interessen for skoven og de mange værdier, den skaber. Tag gerne en ven eller kollega med. Du finder os på standplads 48 i The Village i Hirtshals.

81-årige Erling slipper aldrig sit hjem og sine 64 hektar skov

Slægtsgården Engholm betyder alt for Erling og Edith Buus. Parret elsker deres gård og den tilhørende skov. Senest har de udvidet skoven ved at købe yderligere 16 hektar.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Erling Buus' 81-årige hænder rykker lidt i rattet. Han styrer sin el-drevne UTV rundt imellem store graner, tæt skov og ruller videre ad en snirklet skovvej.

Kalenderen viser sen marts. Tidlige græsser og urter pibler frem fra den vinterklædte skovbund.

- Det er skønt herude på alle tider af året. Det er det altså. Du kan jo nok forstå, at jeg holder så meget af det, siger Erling Buus.

Skoven hører til fødehjemmet Engholm ved Støvring i Nordjylland. Så godt som hver dag kører han en tur på UTV'en og nyder skovens herlighed.

Han gør holdt ved en lille rød hytte.

Fanger sine stokke på UTV-ladet og går ind i hytten. Skridtene er ikke så lange, men med en stok i hver hånd, så går det.

- Hytten har altid været her. Vi holder meget af at sidde herinde og få en kop kaffe eller måske aftensmad. Skoven og hytten er vores fristed, siger han.

- Samtidig har vi også brugt hytten til jagter. Jeg holder utroligt meget af at gå på jagt. Det har ligesom været min lidenskab og min store interesse igennem livet, lyder det.

80 år i Guldbæk

Erling Buus byder på sodavand. Tankerne løber baglæns, og han fortæller om begivenheder og årstal, som står tydeligt frem i tilværelsen.

Han og konen Edith har været sammen siden 1965. Han var soldat i 1964 og på landbrugsskole i 1968.

- Men ellers har jeg jo været på gården altid – og den har tilhørt min familie i mange generationer, siger han.

Han fisker en håndskrevet lap papir frem fra lommen, hvor de vigtigste årstal står noteret.

Det var Erling Buus' bedsteforældre, som købte gården i 1914. De drev den frem til 1937, hvor næste generation tog over. Erling og Edith Buus overtog gården i 1971 og startede op med malkekøer.

- Dengang byggede vi ny kostald til 60 køer. Det var meget stort dengang i 1971, fortæller han.

De første mange år drev parret land- →

Erling og Edith Buus i stuen på gården ved Støvring.

Jagt fylder meget for Erling Buus. Væggen vidner om mange år i skoven.

Erling Buus i skoven
sammen med skovfoged Lars
Andreasen fra Skovdyrkerne
Nord-Øst. De ses her ved det
nyskovede råtræ.

Der er netop skovet tre hektar grandis og rødgran. Toppene ligger tilbage efter skovning og skal senere hugges til flis.

Den røde skovhytte er ægteparrets fristed, og bliver flittigt brugt til kaffe, pauser og jagt.

→ bruget og fokuserede på at udvikle den del.

- Skoven er kommet til sådan hen ad vejen. Vi købte den første skov i 1984. Det var 24 hektar. Hele den skov gav vi 315.000 kroner for, husker han.

Fra 2006 stoppede han med malkekøerne. Besætningen og mælkekvoten blev solgt.

- Fra den tid har vi haft limousine-kødkvæg, og så har vi dyrket landbrugsjorden og passet skoven, siger han.

Stor skovning

- Nå, men vi skal se noget mere af skoven, siger Erling Buus og drikker den sidste tår sodavand.

Fra den røde hytte går UTV-turen videre ud til et areal med gammel rødgran og grandis.

Han gør holdt ved et nyskovet areal på omkring tre hektar. Træet er solgt,

Engholm ved Støvring

- Gården ejes af Erling og Edith Buus.
- Slægtgården kom i familiens eje første gang i 1914.
- Ejendommen er løbende udvidet.
- Det samlede jordtilliggende er 124 hektar. Heraf er 56 hektar skov. 8 hektar er klippegrønt. Landbrugsjorden udgør 50 hektar.
- Skoven består primært af 40-60-årige bevoksninger med grandis, rødgran og nobilis. Derudover også fredet egekrat samt mindre bevoksninger med bøg og bævreasp.
- Skoven dyrkes forstligt i samarbejde med Skovdyrkerne Nord-Øst.

men toppene ligger stadig på arealet, inden de skal hugges til flis senere på året.

- Vi har fået Skovdyrkerne til at udføre projektet for os, siger Erling Buus.

Lars Andreasen, Skovdyrkerne Nord-Øst, er med på UTV-ladet. Han forklarer, at der primært blev skovet rødgran og grandis.

- Det kom der godt og vel 1800 kubikmeter råtræ ud af. Størstedelen af træet blev solgt som containertræ til Kina, siger Lars Andreasen.

- Der var nogle store basser imellem – enkelte med omkring 3,5 kubikmeter. Der var ikke skovet eller tyndet i mange år, fortsætter han.

Erling Buus dyrker sin skov forstligt, og han sender blikket udover det lysåbne areal, hvor toppene ligger tilbage.

- Det ser meget anderledes ud nu, end da de store træer stod på arealet. Men jeg kan huske for 60 år siden, da var

Erling og Edith Buus har i mange år dyrket juletræer og klippegrønt som en del af driften på ejendommen. De har ikke plantet siden midten af 00'erne. De store træer sælges fortsat som torvetræer.

træerne 1,5 meter høje.

- Sådan kommer det jo til at se ud igen om ganske få år, når nyplantningerne er kommet i jorden og har fået lidt højde, siger han.

Juletræer og klippegrønt

Erling og Edith Buus har altid arbejdet meget. De har udviklet deres gård og landbrug, når der var mulighed for det.

I løbet af 1980'erne begyndte de at dyrke juletræer og at arbejde med klippegrønt. I mange år solgte de omkring 6000 juletræer årligt. De får fortsat klippet 3-4 hektar nobilis og noget nordmannsgran.

- Ja, vi har aldrig slidt så meget på sofaen. Vi har altid haft travlt med landbrug, skov, juletræer og klippegrønt. På et tidspunkt bandt vi også håndbuketter selv. Edith har bundet tusindvis af buketter igennem årene, siger Erling Buus.

Parret har ikke plantet juletræer siden midten af 00-erne.

- Men vi sælger fortsat torvetræer – ja, vi har endda solgt til Grønland og Færøerne igennem Skovdyrkerne, siger Erling Buus.

Faktisk er Erling Buus blevet en af de helt store ambassadører for Skovdyrkerne NordØst.

- Jeg hørte, at vi kunne få to flasker rødvin, hvis vi skaffede et nyt medlem. Det havde jeg stor held med i nogle år. Efter hver succes rullede der en fragtmænd ind i gården med to flasker til mig.

- Jeg tror det er blevet til 12 eller 14 flasker vin med tiden, griner han.

Lars Andreasen prikker til ham.

- Jeg kan huske, at Skovdyrkerens skovarbejder mente, at vi skulle sende en pakke antabus til dig næste gang, du fandt et nyt medlem, indskyder skovfogeden.

Gården er centrum

Fra det skovede areal går turen tilbage igennem skoven og hjem til gården.

Her byder Edith på kaffe og småkager i stuen. På væggen hænger billeder og minder fra ægteparrets tid på gården.

- Du må gerne skrive, at stuen er vores - ja, hvad kalder man det.

Han leder lidt efter ordet.

- Vores DNA. Det var det jeg mente.

- Jo, for hver gang, vi har besøg eller er samlet som familie, så er vi jo her i stuen. Faktisk blev jeg også født et par meter herfra, hvor vi nu sidder, siger han og peger i den retning af stuen, hvor der tidligere var et værelse.

Erling og Edith Buus har to adopterede børn, Ponam og Lars. Ponam er sygeplejerske og Lars arbejder i et entreprenørfirma i Norge. Der er også kommet børnebørn.

Selvom familien er blevet større, er →

→ fremtiden for gården ikke helt afklaret.

- Vi ved ikke, hvad der kommer til at ske. Selvfølgelig ville vi gerne se næste familiegeneration på gården her. Men det er ikke altid, at tingene falder ud, som vi måske havde håbet, siger Erling Buus.

Han sidder lidt og tænker.

- Men ellers må gården og skoven blive solgt i fri handel – og så falder der jo en skilling af til vores børn, siger Erling Buus.

Hverken Edith eller Erling Buus kan forestille sig at flytte fra gården.

- Jeg har jo været her altid. Det er mit hjem, og her hører jeg til. Familien må bære mig herfra, når den dag kommer, siger Erling Buus.

Der er blandt andet et fredet gammelt egekrat på ejendommen.

Der findes mindre bevoksninger af bøg.

81-årig køber 16 hektar skov

Erling Buus og konen Edith købte for nyligt et stykke skov og udvidede deres samlede skovareal med 16 hektar.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Fordi man har rundet 80 år, behøver man ikke drosle alt for meget ned.

Det er Erling og Edith Buus, Guldbæk ved Støvring i Nordjylland, levende eksempler på.

Parret er fortsat aktive, og de har travlt med at passe slægtsgården Engholm.

Faktisk har de lige købt mere skov.

- Sidste sommer fik vi købt 16 hektar skov, som ligger lige op til vores eksisterende skovareal. Det er vi utroligt glade for, siger Erling Buus.

Han forklarer, at han tidligere har gået på jagt i skoven. Derudover var placeringen tæt ved gården også meget attraktiv.

- Det ligger jo så godt i forhold til vores eksisterende skov. Faktisk skød jeg også en af mine allerførste råbukke oppe i den skov, fortæller han.

Stor virkelyst

Både Erling Buus og konen Edith har altid haft stor virkelyst. De har løbende købt op og udvidet deres landbrug og skovbrug.

Erling er 81. Nogle af naboerne har

prikket lidt til ham og spurgt, om det ikke er ved at være tid til at drosle lidt ned.

- Men hvad skulle jeg så lave. Jeg nyder at være her på gården og arbejde med alle de praktiske gøremål.

- Det vil jeg gerne fortsætte med så længe, som jeg overhovedet kan. Det ville jo være helt forfærdeligt at komme ind i et hus i byen. Det kan jeg altså ikke tåle at tænke på, siger han.

Med det seneste skovkøb lyder ejendommens samlede areal på 124 hektar, hvoraf 56 hektar er skov.

Nyt regnskabssystem skal give smidigere medlemsbetjening

I løbet af sommeren tager Skovdyrkerne et nyt fælles regnskabssystem i brug, som skal lette og effektivisere administrationen. Medlemmerne vil blandt andet opleve, at fakturaer og afregninger ændrer udseende.

Af Jens Mathiasen

Hen over sommeren vil du som medlem af Skovdyrkerne møde en ny regnskabs-hverdag. Vi indfører et nyt centralt regnskabssystem på tværs af alle foreninger.

Systemet hedder Business Central. Det er en Microsoft-løsning, som skal afløse Skovdyrkernes nuværende systemer og skabe en mere ensartet måde at arbejde på i hele organisationen.

- Tidligere er der blevet brugt forskellige systemer på tværs af skovdyrkerforeningerne. Det har gjort nogle arbejds-gange mindre smidige, end de behøvede at være.

- Det ændrer vi nu, sådan at vi benytter det samme system på tværs af alle foreninger. Det mener vi er fornuftigt, effektivt - og rettidigt omhu, siger Kenneth Holmbech, økonomichef, Skovdyrkerne DK.

Ét system

Bag ændringen ligger et ønske fra ledelsen om at samle regnskabsarbejdet på samme platform for alle foreninger.

Ifølge økonomichefen vil den nye løsning gøre det nemmere og mere smidigt at være kontoransat i Skovdyrkerne. I dag arbejder der to administrative medarbejdere i hver forening.

- Vores kontormedarbejdere kommer nu til at arbejde i det samme system, uanset hvilken lokalforening, de arbejder fra. Det betyder, at vores dygtige personale får nemmere ved at dele viden og hjælpe hinanden. Det bliver også nemmere at vikariere for hinanden i ferier eller ved sygdom, siger Kenneth Holmbech.

Han peger også på sikkerhed som et vigtigt argument for ændringen.

- Det nye system ligger i skyen hos

Økonomichef Kenneth Holmbech peger på, at det nye regnskabssystem skal gøre arbejdsgangene enklere på tværs af hele organisationen. Foto: Skovdyrkerne

Microsoft – og ikke på egne servere. Det bliver løbende opdateret, og vi er under Microsofts sikkerhedspakke. Det mener vi er det eneste rigtige, når vi behandler vores medlemmers fortrolige oplysninger, siger Kenneth Holmbech.

Medlemmerne vil kunne se forskel

For medlemmerne bliver ændringen først og fremmest synlig i de dokumenter, man modtager fra Skovdyrkerne.

- Fakturaer, afregninger og kontoudtog vil få et anderledes udtryk, når det nye system er rullet ud. Vi håber, at vores medlemmer tager godt imod ændringerne, siger økonomichefen.

På grund af det nye system vil med-

Et nyt fælles regnskabssystem er på vej i Skovdyrkerne. Det skal give medlemmerne en mere smidig betjening. Foto: AI-genereret.

lemmerne i år modtage kontingentopkrævning og forsikringsopkrævning inden sommerferien.

Kenneth Holmbech gør det klart, at der er mange praktiske opgaver forbundet med overgangen. Medarbejderne skal lære det nye system at kende og arbejde nye rutiner ind.

- Vi er klar over, at en så gennemgribende omlægning kan resultere i fejl – ikke mindst i den kommende periode fra 1. juli, hvor overgangen sker.

- Som medlem kan man måske også opleve, at serviceniveauet er lavere i en periode – for eksempel i form af længere svartider. Det håber vi, at medlemmerne vil vise forståelse for. Vi vil gøre alt, hvad vi kan, for at få det indkørt så effektivt som muligt og at få rettet de fejl, der måtte komme, siger økonomichefen.

Stort forarbejde

Forud er der gået et stort forarbejde. Allerede i efteråret blev medarbejderne inddraget i drøftelser om, hvordan systemet skal opsættes, så det fungerer mest effektivt til Skovdyrkernes behov.

- Her i foråret er vi i fuld gang med at teste systemet. Vores plan er, at medlemmerne møder systemet fra og med august, hvor der vil blive udsendt fakturaer, kontoudtog og afregninger i det nye system, siger Kenneth Holmbech.

Han forventer, at systemet kommer til at lette arbejdsgangene markant på længere sigt.

- Nu skal vi over indkørfasen. Men på sigt er jeg ikke i tvivl om, at det her er den rigtige beslutning. Når færre kræfter kan løse de samme opgaver på tværs af foreningerne, kommer det både medarbejderne og medlemmerne til gode, fastslår Kenneth Holmbech.

God aflægning sikrer bedre udnyttelse af råtræet

På en fagdag i Midtjylland blev Skovdyrkernes fagfolk klogere på, hvordan råtræet bedst udnyttes, når skovningsmaskinen sætter saven på træerne.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Aptering med 2,43 mix eller måske 4,25 top20.

Nørdefaktoren er høj, og det fyger med skovfogedlingo i Gl. Kongsø Plantage ved Bryrup.

35 skovfogeder står i en grandisbevoksning og kigger op gennem træ-

toppene. Bevoksningen er fra 1983. Den er 1,2 hektar. Træerne er omkring 20 meter høje.

– Hvad vil I lave her, spørger skovfoged Klaus Lindhardtzen.

- Containertræ, lyder et af buddene fra fagfolkene.

- Eller en 4,25 mix og flis, supplerer en anden skovfoged.

Anledningen til de faglige diskussioner er Skovdyrkernes fagdag om aptering.

Aptering er det skovbrugsfaglige udtryk for arbejdet med at skære råtræet i de mest optimale effekter, når skovningsmaskinen sætter saven på træerne.

Forskellige effekter

Klaus Lindhardtzen er skovfoged på Gl.

Klaus Lindhardtzen,
Skovdyrkerne, guider
skovfogederne gennem dagens
stop og diskuterer mulige
aptinger i bevoksningerne.

Kongsø og ansvarlig for fagdagen. Han er også råtræansvarlig ved Skovdyrkerne Midt og kender alt til priserne på råtræmarkedet.

Hans regnestykker for de enkelte bevoksninger viser ret markante forskelle i de forskellige effekter alt efter om træet eksempelvis eksporteres i container til Asien – eller om det ender som tømmermix til et dansk savværk.

- Det er lidt af en videnskab at vælge den rigtige aptering. Afsætningsmuligheder og priser på både effekter og oparbejdning ændrer sig. Derfor er det vigtigt, at vi hele tiden regner på det og er up-to-date.

- Vi skal altid sikre, at vores medlemmer får den bedste betaling for deres råvare, siger Klaus Lindhardtzen.

Kaskadeprincippet

Udover økonomien til ejeren er der andre grunde til at være omhyggelig.

Hvad er aptering?

- Aptering er arbejdet med at skære stokkene i længder og sortimenter efter fældning.
- Det handler om at skære stokkene optimalt, sådan at den højst mulige andel kan afsættes til de bedst betalte tømmer-effekter. På den måde sikres det, at skovejere får mest muligt ud af råtræet.
- Apteringen fastlægges af skovfogeden ud fra træart, dimension, praktik, kvalitet og eventuelle skader i stokkene.
- I praksis udføres apteringen af maskinføreren efter de anvisninger, skovfogeden har givet for det konkrete skovningsprojekt

Skovdyrkerens skovfogeder i felten i Gl. Kongsø, hvor aptering bliver diskuteret.

- Vi skal altid gøre, hvad vi kan, for at holde fast i kaskadeprincippet. Det vil sige, at vi aflægger mest muligt til tømmer langt oppe i værdikæden, siger Klaus Lindhardtzen.

Målet er altid at få tømmer-andelen så høj som mulig og derefter aflægge i industrielle produkter som cellulose og emballagemix.

- I nogle projekter kunne vi måske få nogenlunde samme afregning til ejeren, uanset om vi aflægger til korttræ, cellulose eller flis. Men jeg vil til enhver tid fastholde, at vi skal minimere flisandelen, sådan at vi giver træet længst mulig levetid, inden det brændes af, siger han.

Samtidig handler det også om transport og CO₂-belastning.

- Det er jo i sidste ende markedsøkonomien, der bestemmer træets aptering. Men hvis prisen er nogenlunde ens, vil jeg helt afgjort hellere sælge til et dansk savværk i stedet for at sende træet i container til Kina, lyder det

Praktikken afgør løsningen

Noget andet er praktikken i de enkelte projekter. Specielle forhold i skoven kan være afgørende for apteringen.

Klaus Lindhardtzen giver et eksempel.
- Altså, det kan godt være, at vi kan få lidt højere pris for containertræ. Men det kræver, at vi kan læsse på stedet. Hvis der ikke er plads til lastbil og håndtering af containere, er løsningen for dyr,

fastslår han.

Derudover kan det også være afgørende, hvordan ejeren vil gentilplante.

- Hvis vi skal plante hurtigt igen, kan vi for eksempel ikke lade toppe til flis ligge på arealet sommeren over. Så det er altid vigtigt at have de praktiske forhold og ejerens ønsker til ny bevoksning med i overvejelserne, når vi planlægger en skovning, siger fagmanden.

Vildtskader

I Gl. Kongsø er trykket fra kronvildt særdeles højt – og længere fremme i skoven får fagfolkene syn for sagen.

En rødgranbevoksning fra 1983 har omfattende skrælle-skader fra vildtet. Næsten alle træer er skadet fra cirka en halv meter over jorden og op til to meters højde.

Bevoksningen står foran en sidste tynding og en mulig afdrift om 8–10 år.

- Her kunne vi lave troldhede-træ. Det bruges til træuld og skal skæres i 3,05 meter. Det afregnes ganske godt. Det kunne kombineres med frisk cellulose samt energi fra de ødelagte dele af stokkene, lyder forslaget.

Vildttrykket begrænser mulighederne for den efterfølgende nyplantede kultur.

- Vi kan faktisk ikke plante ædelgran, nobilis, rødgran eller douglas. Vi kan med nogenlunde succes plante sitka, siger han.

- Ejerne er ikke så vilde med, at der →

Ædelgran med kraftig selvfornyelse i bunden.

Rødgran med omfattende skrælskader fra kronvildt. Skaderne reducerer kvaliteten og begrænser mulighederne for tømmer.

→ skal hegnes i skoven, så det begrænser valg af arter til nyplantning, fortsætter han.

Selvfornyelse og næste generation

Fagdagen fortsætter ved en ældre ædelgranbevoksning fra 1957. Her er skovbunden dækket af massiv selvfornyelse.

Klaus Lindhardtzen vil bruge selvfornyelsen til næste generation.

– Derfor skal vi have lysnet op ved at fjerne mindst en tredjedel af de tilbageværende ædelgran, lyder det.

- Hvor selvfornyelsen mangler, kan vi supplere med lærk, douglas og sitka. Det kan vi nok få held med, fordi vildttrykket i denne bevoksning er noget lavere, siger han.

Samlet økonomi

Dagen igennem gennemgår fagfolkene forskellige apteringsmuligheder på forskellige bevoksninger. Beregningerne bliver holdt op mod hinanden.

Erfaringerne viser, at som markedspriserne er lige nu, kan man få samme bundlinje ved forskellige effektsammensætninger.

– Selvom der er markante prisforskelle på forskellige effekter – så ender totaløkonomien i dag ofte nogenlunde ens ved forskellige apteringsløsninger. Ejeren vil altså opnå nogenlunde ens betaling sådan som markedsforholdene er lige nu, lyder det fra Klaus Lindhardtzen.

– Derfor er det også vigtigt at vi tænker i praktik. Vi skal ikke komplicere projekterne, hvis der alligevel ikke er markant forskel på afregningen til ejerne. Mit råd er, at vi så vidt muligt holder projekterne enkle, så vi på den måde også nedsætter risikoen for fejl, fastslår han.

Gl. Kongsø Plantage

Gl. Kongsø Plantage er på 204 hektar, hvoraf cirka 160 hektar er produktionsskov. Skoven er ejet af Niels Dalgaard og Jørgen Iversen, som købte ejendommen i 2005, og den er PEFC-certificeret.

Driften varetages af Klaus Lindhardtzen, skovfoged ved Skovdyrkerne Midt. Det foregår i tæt samarbejde med ejerne.

Skoven dyrkes forstligt korrekt med løbende tyndinger og planlagte afdrifter – samtidig med at der tages hensyn til jagten, som har stor betydning for ejerne.

Bevoksningerne består primært af rødgran med indslag

af sitka og lærk. Der findes også ældre bevoksninger med ædelgran, grandis og nobilis, men disse arter bliver ikke plantet længere på grund af et meget højt tryk fra kronvildt.

Ejerne ønsker ikke at anvende hegn. I praksis betyder det, at træartvalg, fornyelse og pasning løbende tilpasses vildtet. Det høje vildttryk gør det vanskeligt at etablere rødgran og nobilis, mens sitka klarer sig bedre. Lærk kan anvendes i områder med lavere vildttryk.

I nogle bevoksninger arbejdes der med selvfornyelse, hvor der lysnes op og efterfølgende ryddes hårdt i opvæksten, før næste generation overtager.

Niels tog til USA for at hente viden om juletræer

Et fire måneder langt ophold ved Washington State University gav Niels Ulrich Bertelsen ny viden om tørke, honningsvamp og amerikanske erfaringer med europæiske træarter.

Tekst og foto: Niels Ulrich Bertelsen, skovfoged-elev, Green Product

I efteråret 2025 tilbragte jeg fire måneder ved Washington State Universitys forskningsafdeling for juletræer og plantesygdomme i Puyallup i staten Washington. Opholdet var en del af min uddannelse som skov- og landskabsingeniør, men det havde også et andet formål: at styrke forsknings- og erfaringsudvekslingen mellem Danmark og Nordamerika og holde liv i de relationer, der allerede er bygget op mellem producenter og institutioner på tværs af Atlanten.

For mig var opholdet en mulighed for at komme helt tæt på de problemstillinger, som amerikanske juletræsproducenter arbejder med lige nu. Samtidig gav det et værdifuldt indblik i, hvordan de ser på arter, provenienser og dyrkningsmetoder, som vi i Danmark ofte vurderer ud fra andre forudsætninger.

Et marked på vej ned i pris

Noget af det første, jeg bemærkede, var markedssituationen. Ligesom i Europa bevæger det amerikanske juletræsmarked sig i lange cykler, hvor priserne svinger meget hos producenterne. Historisk har markedet ofte udviklet sig modsat det danske. Når danske producenter har haft lave priser, har amerikanske producenter ofte haft høje, og omvendt.

Lige nu er amerikanerne på vej ned mod bunden af kurven. De seneste år har priserne været faldende, og i sæson 2025 lå gennemsnitsprisen for en høstklar douglasgran til grossist på lidt under 12 dollar.

Det billede går igen flere steder i lan-

Fire måneder ved Washington State University gav Niels Ulrich Bertelsen ny viden om tørke, honningsvamp og amerikanske erfaringer med europæiske træarter.

det. I stater som Michigan og North Carolina, hvor frasergran og skovfyr fylder meget, oplever producenterne også et for stort udbud og en faldende efterspørgsel. Det giver lave priser, som stadig bevæger sig nedad.

Samtidig er det tydeligt, hvor stor geografisk spredning markedet har. En stor del af eksporten går mod sydlige stater som Californien og Arizona, og mange træer krydser også grænsen til Mexico. Frasergran fra North Carolina og Michigan sendes ligeledes mod syd og i mindre omfang mod de store byområder ved kysten.

Tørke fylder meget i forskningen

Et af de emner, der fylder mest i forsk-

ningen ved WSU og OSU, er tørke. Det stod hurtigt klart for mig, at klimaforandringer og vandmangel ikke kun er et europæisk tema. Mange amerikanske producenter oplever i stigende grad store tab i nyetablerede kulturer.

På nogle lokaliteter er det ifølge de erfaringer, jeg mødte, ikke usædvanligt at miste 50 til 75 procent af nyetablerede nobiliskulturer til tørke. Derfor arbejder forskerne meget målrettet med at undersøge, hvordan forskellige arter og provenienser reagerer, og om bestemte tiltag kan mindske risikoen.

De indledende studier, som jeg fik indblik i, peger på tydelige forskelle mellem klassiske nordamerikanske arter og euro-asiatiske arter. De europæi- →

Amillaria ostoyae i laboratoriekultur.

Producent i Enumclaw, Washington. Træerne er en blanding af frasergran og bornmülleriana.

→ ske ædelgraner ser ud til at klare sig væsentligt bedre i perioder med lav nedbør på lettere jord.

Det er også interessant, at der forventes forskelle inden for nobilis, når man sammenligner nordamerikanske og danske frøkilder. Tanken er, at danske provenienser med lavere vækstkraft og senere udspring måske reagerer anderledes under tørkepres. Det er dog endnu ikke dokumenteret sikkert, fordi datagrundlaget stadig er for lille.

Nordmannsgran og bornmülleriana klarer sig godt

Et af de tydeligste indtryk, jeg tog med hjem, er, at nordmannsgran og bornmülleriana står stærkt i de her diskussioner. Begge arter ser ud til at klare sig godt i marken, og en vigtig forklaring er deres dybere rodnet.

Det dybe rodnet gør dem bedre i stand til at hente vand, som arter med mere overfladisk rodnet, som for eksempel frasergran, har sværere ved at nå.

Første etape af studierne i arternes visnegrænse peger i samme retning. Selvom fordampningen generelt er mindre hos flere nordamerikanske arter, tyder forsøgene på, at nordmannsgran kan tåle et lavere vandindhold i xylemet, før der opstår så store skader på vandtransporten, at træet ikke kan komme sig.

Det er netop den type egenskaber,

som gør de europæiske arter interessante i et område, hvor tørke fylder stadig mere.

Honningsvamp er en voksende udfordring

Et andet forskningsområde, som gjorde indtryk på mig, var arbejdet med Armillaria, altså honningsvamp. Den er et stigende problem hos amerikanske producenter, især på mindre bedrifter, hvor der løbende plantes ind, uden at gamle rødder bliver fjernet.

Honningsvamp bliver normalt betragtet som et relativt svagt patogen, fordi infektionen udvikler sig langsomt og ofte giver beskedne symptomer i starten. Men for mindre træer kan den være meget alvorlig. De kan dø hurtigt, når først de bliver angrebet.

Noget af det interessante i den amerikanske forskning er derfor ikke kun, om træet bliver smittet, men hvornår det bliver smittet. Hvis infektionen kan forsinkes, til planten er blevet mere robust, kan den i nogle tilfælde nå gennem en hel omdrift på omkring ti år uden at vise symptomer.

Tidligere amerikanske studier har anslået, at Armillaria breder sig cirka 22 centimeter om året i jorden, og at der kan gå omkring seks år, før symptomerne bliver synlige over jorden. Men udviklingen afhænger af både klima og jordtype.

De indledende studier, jeg blev præsenteret for ved WSU og hos samarbejdspartnerne, peger desuden på, at ædelgraner, herunder nordmannsgran, med undtagelse af grandis, ser ud til at være mere modstandsdygtige over for honningsvamp end douglasgran. Det gør afstanden til inficerede stød i marken vigtig. Hver centimeter tæller.

Amerikansk interesse for europæiske arter

Netop kombinationen af tørke, sygdomspres og udfordringer med de klassiske amerikanske arter er efter min vurdering en vigtig forklaring på, at amerikanske planteskoler og producenter viser stigende interesse for europæiske træarter og frøkilder.

Især bornmülleriana bliver efterspurgt, fordi den bliver set som robust over for både skadedyr, svampeangreb og tørke.

Men det var også tydeligt for mig under opholdet, at man skal passe på med at tro, at amerikanerne bare efterspørger de samme egenskaber, som vi gør i Danmark.

For det første er dyrkningsforholdene anderledes. På de fleste af de lokaliteter, hvor juletræerne dyrkes i det nordvestlige USA, er frostskafer sjældne. Derfor betyder sent udspring meget lidt for producenten. Til gengæld lægger

de stor vægt på høj vitalitet, stærk vækst og god knopsætning.

For det andet ønsker de amerikanske producenter et tæt træ. Træet skal kunne lukkes godt hele vejen fra bund til top. Det er en vigtig grund til, at nordmannsgran flere steder er blevet valgt fra. Den har ry for at få for åbne toppe.

For det tredje fylder nåletab meget. I USA står juletræet typisk inde i stuen i hele december, og derfor er efterhøstegenskaber helt afgørende. Tidligere erfaringer med nåletab i nordmannsgran og bornmülleriana gør, at mange producenter er opmærksomme på problemet.

Her er det dog også min vurdering, at

billedet er mere nuanceret, end rygter ofte siger. De mange efterhøststudier og analyser, som blandt andre Ulrik Braüner Nielsen og Gary Chastagner har bidraget til, viser, at problemerne kan håndteres med den rette genetiske udvælgelse og korrekt håndtering efter høst.

Noget at lære på begge sider af Atlanten

Det vigtigste, jeg tog med hjem fra opholdet, er måske, at vi i Danmark og USA står med nogle af de samme overordnede udfordringer, men ikke nødvendigvis med de samme dyrkningsmål eller markedskrav.

For danske læsere er det interessant at følge, hvordan europæiske arter bliver vurderet i en amerikansk sammenhæng, hvor tørke og sygdomspress fylder mere og mere. Samtidig er det værd at hæfte sig ved, at det ikke er nok, at en art er robust. Den skal også passe til producentens dyrkningsforhold og til markedets krav til form, tæthed og holdbarhed.

Netop derfor ser jeg stor værdi i den fortsatte udveksling af viden mellem danske og amerikanske forskere og producenter. Vi kan lære af deres erfaringer med tørke og sygdomme, og de kan omvendt hente viden hos os om arter, genetik og efterhøstkvalitet.

På billedet er Niels Ulrich Bertelsen i gang med at undersøge visnegrænsen for frasergran, nobilis og nordmannsgran.

Mere videndeling i USA

- Niels Ulrich Bertelsen tager i juni 2026 endnu en gang til USA, hvor han deltager i en international juletræskonference i North Carolina.
- Har du som læser faglige spørgsmål eller lignende, tager han gerne dine input med på konferencen.
- Kontakt Niels Ulrich Bertelsen på telefon 40400506.

Der blev også tid til at være turist. På billedet besøger Niels Ulrich Bertelsen verdens største kæmpethuja, Thuja plicata. Træet står i Olympic Nationalpark, Washington.

Europa kommer til at mangle gavntræ

På kort sigt er markedet fortsat ujævnt. Men på mellem-langt sigt vil der opstå knaphed på både nåle- og løvtræ i Europa. Det kan styrke værdien af især dansk nåletræ, forudser analyse.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

På længere sigt er Europa på vej ind i et marked, hvor råtræ bliver mere eftertragtet.

Efterspørgslen styrkes i takt med at træ i stigende grad bliver brugt til byggeri og emballage. Derudover skal bioøkonomien også bruge mere træ.

Det viser en analyse, udarbejdet af Michael Sheedy Gehlert, skovbrugsdirektør ved Skovdyrkerne.

Her er den vigtige konklusion, at Europa står foran en periode, hvor efterspørgslen vokser mere, end skovene og markedet kan levere.

Det betyder ikke, at markedet stiger

jævnt år for år. Men retningen er tydelig. På mellemlangt og langt sigt bliver træ en mere efterspurgt vare råvare i Europa.

Danske skovejere

Den øgede efterspørgsel kan få betydning helt ud i danske skove, vurderer Michael Sheedy Gehlert.

Danske skovejere kan se frem til højere afregninger, hvis man har de rigtige træarter og den rigtige kvalitet.

- Værdien af træ fra danske skove kan stige som følge af den øgede efterspørgsel. Det gælder især de sortimenter, som industrien får sværere ved at skaffe, oplyser han.

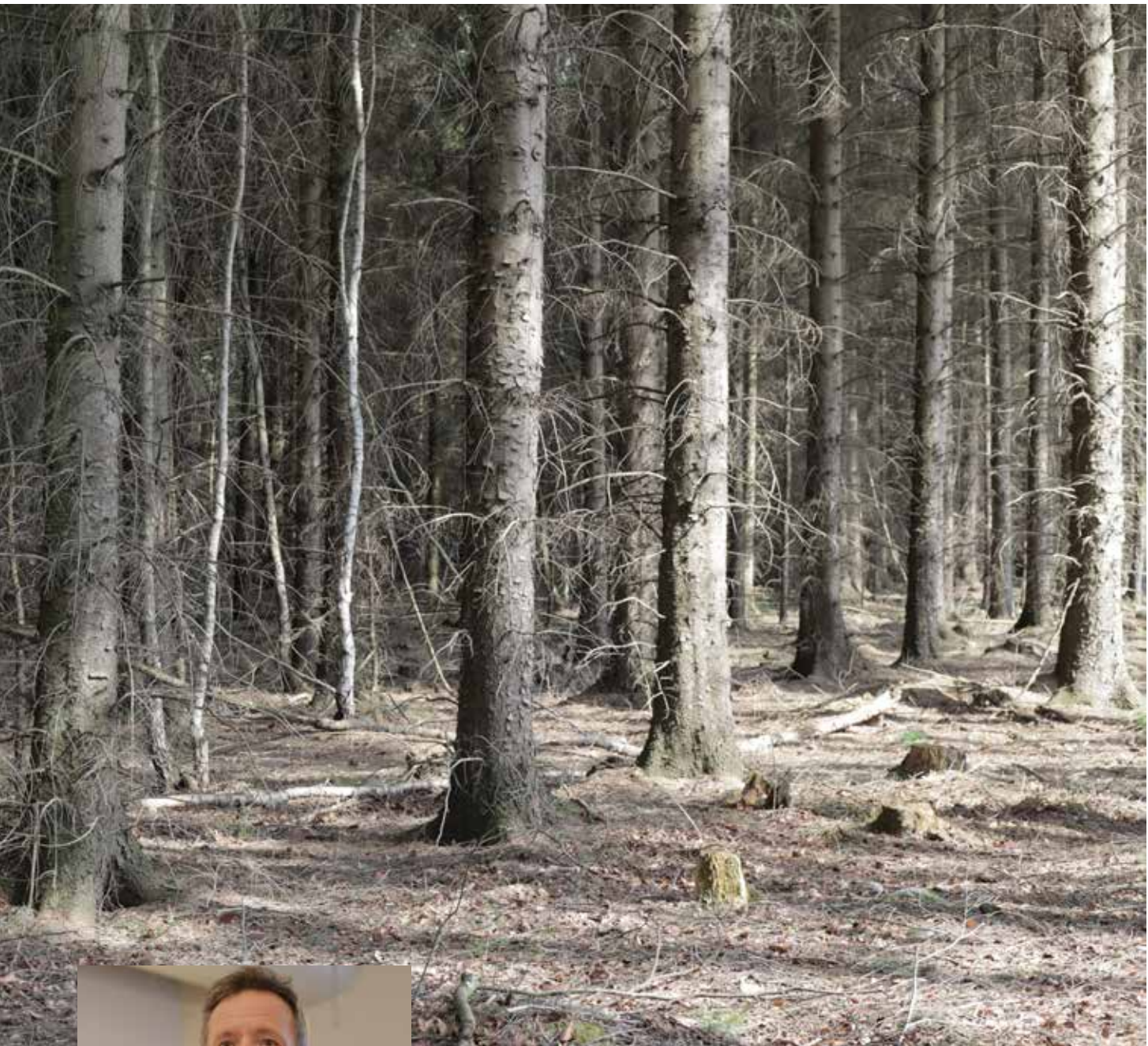

Hvis Europa får sværere ved at skaffe kvalitetsråtræ, kan værdien af savværksplanker og andre gode sortimenter stige. Det kan styrke pris og afsætning af dansk træ.

Det er specielt tre udviklinger, som løfter efterspørgslen.

Den første er byggeriet. Træ bruges i stigende grad i modulbyggeri og konstruktioner med forarbejdede træprodukter som CLT. Når flere bygger med træ i stedet for mere CO2-tunge materialer, stiger behovet for især nåletræ, fremgår det af analysen.

Den anden drivkraft er emballage. Papir, karton og andre fiberbaserede

Europa går mod større mangel på gavntræ, vurderer Skovdyrkernes skovbrugsdirektør Michael Sheedy Gehlert, der står bag analysen.

produkter fylder mere, blandt andet fordi plast i stigende grad vil blive erstattet af træbaserede produkter.

Den tredje drivkraft er bioøkonomien.

Nåletræ kan blive mangelvare i Europa i de kommende år. Byggeri og træindustri kan øge presset på de gode sortimenter.

Her skal der bruges træ i nye materialer og produkter baseret på cellulose, lignin og andre trækomponenter.

Samlet set betyder det, at efterspørgslen ikke kun kommer fra én sektor. Den kommer fra flere sider på én gang.

Udbuddet kommer under pres

Imens efterspørgslen stiger på mellem- og langt sigt, vil udbuddet af råtræ ikke stige tilsvarende.

Analysen peger især på begrænsende

faktorer som klimaskader, naturregulering, aldersklasseforskydninger og øgede krav til kulstofbinding.

Stormfald, tørke og skadedyr har ramt store skovområder i Europa. Især nåleskovene i Centraleuropa har været hårdt presset i de senere år. Når store arealer går tabt over få år, efterlader det et hul i forsyningen i mange år frem.

Samtidig lægger biodiversitetskrav og andre restriktioner pres på den del af skoven, som fortsat skal levere råtræ →

→ et. Analysen peger derfor på en voksende kløft mellem udbud og efterspørgsel fra cirka 2035 og frem mod 2050.

Nåletræ kan blive mangelvare

Det er især nåletræ, som er den mest udsatte råvare – især bliver der mangel på rødgran, som er den træart, som historisk har fyldt aller mest på savværkerne.

Efterspørgslen fra byggeriet vokser, mens udbuddet ikke følger med i samme tempo. Derudover bruger industrien nåletræ til en lang række forarbejdede produkter.

Analysen peger samtidig på, at tabet af nålebevoksninger i flere europæiske lande ikke bare er et midlertidigt problem. Det kan udvikle sig til et mere langvarigt underskud på kvalitetsråtræ til konstruktion.

Løvtræ bliver også mere efterspurgt

Løvtræ har ikke på samme måde betydning i byggeriet som nåletræ. Men også her ser analysen et stigende pres.

Papir-, emballage- og fibersektoren efterspørger mere træ. Kvalitetsløvtræ til møbler og interiør er fortsat eftertragtet. Samtidig kan sygdomme, klimaeffekter og naturbeskyttelse reducere udbuddet i flere europæiske regioner.

Analysen peger på, at efterspørgslen vil stige – især for de bedste kvaliteter.

Specielt for Danmark er det en sårbarhed. Danmark er fortsat afhængig af import af løvtræ, og hvis konkurrencen om de gode sortimenter skærpes, kan både

pris og forsyningssikkerhed komme under pres.

Stærkere position

For dansk skovbrug rummer udviklingen både muligheder og udfordringer.

- Hvis Europa får sværere ved at skaffe kvalitetsråtræ til byggeri og industri, vil dansk nåletræ stå stærkere i markedet. Danske skovejere kan få højere priser, viser analysen.

Omvendt stiller det også større krav til træartvalg, kvalitet og robusthed i skovdriften.

Samtidig vil skovejerne møde krav om certificering. Dokumentation, sporbarhed og kvalitet bliver en forudsætning for at deltage på både nationale og europæiske markeder.

Samlet peger analysen på, at Danmark kan styrke sin position gennem skovrejsning og ved at fokusere på produktionen

Også løvtræ kan blive mere eftertragtet. Emballage, fiberprodukter og kvalitetsløvtræ til møbler og interiør kan lægge yderligere pres på markedet og løfte priserne.

i de eksisterende skove – blandt andet ved valg af robuste og produktive arter som douglasgran, grandis, ædelgran og lærk i fra de bedste, forædlede frøkilder.

- Og så er det vigtigt, at vi husker fordelene ved en dansk træindustri, der er vant til at skære i mange træarter og sortimenter, som vi producerer i vores små, varierede skove. Hvis vi eksporterer alt vores bedste rødgran, udsulter vi den danske træindustri. På den anden side af sultedøden, vil de danske skovejere blive marginale leverandører til Tyskland og

Sverige. Det vil ikke være en rar situation at stå i, konstaterer Michael Sheedy Gehlert.

Træ bliver strategisk råvare

Samlet set er der altså ikke tale om et midlertidigt udsving i markedet.

Tværtimod peger udviklingen mod en mere varig ubalance mellem udbud og efterspørgsel, som ser ud til at blive forstærket yderligere efter 2050.

- Europa står over for en strukturel mangel på gavntre frem mod 2050 og videre frem mod 2100. Faktisk kan råtræ blive en strategisk ressourceklasse på linje med energi og vand.

- For danske skovejere gælder det om at skabe og dyrke robuste skove, som kan producere træ i god kvalitet, så ser fremtiden ret fornuftig ud for de kommende trægenerationer, slutter Michael Sheedy Gehlert.

Som skovdyrkermedlem er det fortsat enkelt at handle flis med din lokale forening – også under SBP 2.0. Arkivfoto.

Skovdyrkerne opfylder nye krav til biomasse

Skovdyrkerne er klar til at håndtere flis efter de nyeste bæredygtighedskrav. Der er etableret nye interne procedurer på tværs af lokalforeningerne.

Af Jens Julius Larsen, certificeringsansvarlig, Skovdyrkerne DK

I 2025 overgik alle Skovdyrkerforeningerne til SBP-version 2.0, som er en frivillig certificeringsordning, hvor der stilles skrappe krav til at kunne levere lovligt og bæredygtigt flis til varmeværkerne.

En af årsagerne til at SBP har lanceret i maj 2025.

Ved leverancer af flis under VE-III direktivet, skal det sikres at der tages hensyn til natur- og miljøværdier i produktionen. Direktivet medfører, at der bliver stillet øgede bæredygtighedskrav på særligt biodiversitetsområdet og hvor disse processer skal dokumenteres hele

vejen igennem værdikæden.

VE-III direktivet er et ufravigeligt vilkår, som alle leverandører af biomasse til varmeværkerne skal efterleve.

Certificeringsordning

SBP 2.0 er en certificeringsordningsordning, der er med til at sikre overholdelse af VE-III direktivet og som bliver audite- →

→ ret af 3. parts verifikatorer.

Når Skovdyrkerne er SBP 2.0-certificeret er der indarbejdet systemer i vores arbejdsprocesser, der de facto sikrer overholdelse af direktivet.

Med overgangen til SBP 2.0, betyder det, at Skovdyrkerne kan levere bæredygtigt flis til varmeværkerne, som stammer fra skoven såvel som fra det åbne land (læhegn, småremiser og fra naturpleje-projekter) og ligeledes fra haver, parker og fra infrastruktur-projekter.

Endda er Skovdyrkerne også i stand til at modtage restprodukterne fra savværkerne og levere dette videre til varmeværkerne, så der er fuld og bæredygtig udnyttelse af vores skov- og restprodukter hele vejen fra det skovede tømmer i skoven til de afskårne skaller på savvær-

ket og til kedlen på nærmeste varmeværk.

Øget fokus op bæredygtighed

Det øgede fokus på bæredygtighed betyder, at vi i vores arbejdsprocesser har brugt efteråret 2025 såvel som foråret 2026 på uddannelse af vores skovfogeder således at de er i stand til at kunne screene for miljøværdier og udvise de hensyn, som der er påkrævet i de nye SBP-standarder.

Det er en forudsætning for, at vi overhovedet kan håndtere og sælge flis for skovdyrkermedlemmerne

Med de nye krav, skal der være end-

I forbindelse med bæredygtighedskravene omkring beskyttelse af biodiversitet er der nu indført såkaldte 'no-go-områder', hvor skovningsaktiviteter bliver forbudte, fortæller Jens Julius Larsen.

nu bedre styr på identifikationen af eventuelle nøglebiotoper, som i forbindelse med hugstoperationen heller ikke må blive forringet.

Skærpet naturbeskyttelse i skoven

I forbindelse med bæredygtighedskravene omkring beskyttelse af

biodiversitet er der nu indført såkaldte 'no-go-områder', hvor skovningsaktiviteter bliver forbudte.

Det er defineret som primære skove og gammelgroede skove. Der er endnu ikke nogen offentlige udpegninger af gammelgroede skove, men skovfogeder-

Træbiomasse fra det åbne land får nu samme beskyttelse som biomasse fra skovområde.
Arkivfoto

ne er blevet rustet til at kunne identificere mulige skovhjørner og delarealer, hvor termen kan gøre sig gældende og hvor skoven skal have helt varig hugst-fred.

Ligeledes stilles der ved vores skovningsaktivitet krav omkring efterladet af dødt ved, hvilket i praksis betyder, at der vil forekomme situationer, hvor vi af biodiversitetsmæssige årsager er nødsaget til lade dødt ved ligge tilbage i skoven.

Det er vurderingen at fokus på dødt ved er stigende og at dette kun i fremtiden vil blive et endnu mere synligt aspekt i det danske skovbillede.

Skærpet naturbeskyttelse uden for skoven

Træbiomasse fra det åbne land får nu samme beskyttelse som biomasse fra skovområde. Det betyder, at der ved aktiviteter i det åbne land, skal sikres at de eventuelle naturværdier, som er til stede – også bliver passet på.

Det nye er her, at de naturværdier som forefindes i det åbne land og som ikke er beskyttet under Naturbeskyttelseslovens paragraf-3 på grund af arealstørrelse, skal sikres. De skal sikres og bevares som var de i de skovlovs-beskyttede skove (fredskovpligtige arealer).

Flis, der stammer fra hedearealer, er efter en lang om bumlet vej med mange vejsidebomber, nu endelig blevet lovliggjort – igen.

Det betyder at overgroede hedearealer som ikke er i et klimaksstadie og med en korrekt indhentning af myndighedstilladelse og som led i en naturplejeindsats, lovligt godt kan ryddes og afsættes som SBP-flis.

De øgede bæredygtighedskrav, som vi skal efterleve, betyder også, at skovejere, vil blive præsenteret for gentilplantningsaftaler, da vi skal sikre reel do-

kumentation for gentilplantning før vi har lov til at levere flis, der stammer fra et ryddet læhegn i det åbne land.

Strømlinet proces

Selvom kravene til dokumentation er skærpet, skal skovdyrkermedlemmer ikke frygte unødvendig mere bureaukrati og papirarbejde, når de afsætter flis til Skovdyrkerne.

Som skovdyrkermedlem skal det fortsat være enkelt at handle flis med foreningen. Medlemmerne kan stole på, at Skovdyrkerne har styr på lovgivningen og tager ansvar for, at projekterne kan gennemføres lovligt.

Vi har haft skovfogeder på intern efteruddannelse. Vi har brugt mange kræfter på at effektivisere og strømline vores arbejde efter SBP 2,0. Det har været et krævende arbejde, men vi er nået godt i land med det.

Skovdyrkerne har integreret samtlige krav i de digitale værktøjer, så screening og dokumentation foregår effektivt på tværs af lokalforeningerne.

Nu er også Skovdyrkerne Nord-Øst også SBP-certificeret, sådan at alle lokalforeninger flis efter SBP 2,0.

Flisprojekter

Der er mange nye definitioner i den nye SBP-ordning, som kræver praktisk tolkning.

Det vil kræve noget tid, inden der opstår en 'best practice'. Men Institut for Geovidenskab og Biomasse, KU, arbejder på praktiske retningslinjer og faktaark, som kan hjælpe os med at tage de rette beslutninger i gråzonerne.

De nye SBP 2,0-krav gælder for al biomasse, der afsættes til hovedparten af varmegærker i Danmark. Reglerne trådte i kraft i maj måned sidste år.

Nye krav ved SBP 2.0:

- Gammelgroede skove med høj naturværdi er udelukket, hvis de kan defineres som no-go område
- Der indføres en definition af 'gammelgroede skove' Biomasse fra disse er afskåret fra energibrug.
- Flis fra hedearealer er muligt i fleste tilfælde
- Flis kan produceres fra overgroede hedearealer, hvis heden ikke er i klimaksstadie. Det kræver fortsat myndighedstilladelse og en SBP-screening.
- Gentilplantning tæller nu direkte med i biomassevurderingen
- Krav om at plante igen har eksisteret længe, men indgår nu systematisk i vurderingen af, om biomasse kan bruges til energi.
- Kravene til dødt ved er blevet strammere i praksis
- Der har altid skullet efterlades dødt ved, men med SBP 2.0 fordres der nu et endnu større fokus når der skal afsættes biomasse til energiformål
- Hver opgave vurderes mere detaljeret end før
- Individuel vurdering fandtes også tidligere, men omfanget og dybden af vurderingerne er øget markant